

Berio-Murdmaa "Naist" on tantsinud viis baleriini

• Mai Murdmaa kaks kuud USAs • Õhtuleht 16. IV 1992

Vahetult enne Estonia Teatri Karlsruhe-etendusi tuli pärast pikemat viibimist USAs koju tagasi ballettmeister MAI MURDMAA. Nüüd on ka Karlsruhe käidud ning Mai Murdmaa rääkis, mida ta Ameerikas tegi.

Tõine loomingureis vältas kaks kuud – 1. veebruarist 1. aprillini.

Sügisel 1990 oli ta lavastanud Denveris koos Martin Fredmani trupiga Kuldar Singi "Karje" ja "Vaikuse". Nii ei olnud ta sel mandril enam tundmatu ning talle tehti pakkumisi, mis kõitsid.

Kavandatud töö Denveri trupiga jäi seekord ära, sest üks asendamatu tantsija

oli haigestunud.

Ent Indianapolis valmis tal umbes 20minutine koreograafia Honeggeri tšello- ja klaverisonadile.

Ühe balletiõhtu tõi ta välja New Yorgis. See koosnes neljast osast, millest esimesena tuleb Mai Murdmaal nüüd keelele Berio "Naine", mida tantsis Galina Šljapina. See baleriin on endine moskvalanna, elab nüüd Californias. Ta on üldse viies baleriin, kes on tantsinud Murdmaa "Naist". Juta Lehistet, Elita Erkinat ja Tatjana Kilgast (tema interpreteerib "Naist" praegu trupis "Nordic Star") teame hästi, Erkina ja Kilgase vahepeal aga oli novosibirsklanna Tatjana Kapustina. Mai Murdmaa hinnangul on Šljapina "Naine" täiuslikum, kui on olnud kellelgi teisel. Iga baleriini puhul on ta sea-

det veidi muutnud, arvestades tantsija eeldusi ja omapära. Šljapina kehased eeldused on sedavõrd head, et osutus võimalikuks täiuslikem variant.

New Yorgi balletikava muud numbrid: stseen "Kuritööst ja karistusest" (Indianapolise tantsija Mark Gomez), pesemisstseen "Kuritööst ja karistusest" (väga hea esitus Marika Blossfeldtilt) ning Chopini "Nokturn" (Tatjana Šljapina).

Mai Murdmaa ütles, et on huvitav tutvuda uute truppidega, sest igal balleti-kompaniil on oma iseloomulik stiil, valitsevad omad arusaamad.

Kui pikk on tema Ameerika-lavastuste iga? Repertuaariteatreid kui selliseid on sel mandril vähe, balletimaailma põhihoovused on teistsugused. "Karjet" ja "Vaikust" etendati Denveris viis korda. New Yorgi õhtut jõudis ta ise ainult korra vaadata. Honeggeri võttis Indianapolise trupp oma külalissetendusrepertuaari, nii et see levib laiemalt.

Esituskordade arv pole siiski kuigi oluline näitaja ballettmeisteri edukuse hindamisel. Jälje on jätnud see, keda kutsutakse tagasi – samasse ja teistesse truppidesse. Mai Murdmaad kutsutakse. Näiteks Denveris soovitakse temalt Raveli "Daphist ja Chloed", mille ettevalmistamisse loodab ta liituvat dirigent Neeme Järvit.

Oli olnud ka juttu, et ta võiks moodustada seal oma trupi. Ent Mai Murdmaa tunneb nüüd seestpoolt nii Ameerika kui Euroopa balletiilma. Teab, mil määral sõltuvad Läänes kunstnikud sponsori-

test. Kui Euroopas kultuuri siiski ka riiklikult doteeritakse, siis ameeriklane maksab selle heaks riigieelarves vaid 70 senti. Kunstide riiklik toetamine kahaneb üha, milles Mai Murdmaa näeb kunsti surma. Et kunstnik olevat Ameerikas vaba, on täielik müüt. Mingil määral on vabadust ehk Euroopas, aga Ameerikas mitte. Olgu sponsor nii avarapilguline kui tahes, ikkagi peab trupp lähtuma repertuaarivalikul temagi soovist ja maitselt. Ei ole see Martin Fredmanilgi teisiti.

Niisugused suhted kajastuvad balleti-truppe ilmes üpris selgelt. New Yorgis on omanäolisi truppe märkimisväärselt, kuid väljaspool ainult mõned, nagu San Franciscos (ehkki tegemist pole niivõrd uue sõnaga, vaid pigem Balanchine'i kordamisega), Bostonis, Houstonis, halb pole ka Denveri oma. Ent üldiselt on provintsitruppide (tinglikult võiks nende hulka arvata ka osariigikeskuste omi) kavades omanäolist vähe – see on koondrepertuaar, millesse on võetud igalt poolt natuke, see vastab Ameerika tavapubliku ootustele. Kõige populaarsem on muidugi täispikk ballett, millel on story. Ning Mai Murdmaal on alust öelda, et n.-õ. provintsitruppide muu repertuaari taustal mõjub tema looming kaasaegsemalt.

Mai Murdmaa ja Estonia Teater? Sellest veidi hiljem.

HELLE KULO

